

Kretinga atveria istorijos klodus

2015-11-28, 13:02

Denisas NIKITENKA, "Lietuvos žinios"

Šeštadienį restauruotame Kretingos dvaro ūkvedžio name oficialiai atidaroma dar niekur nerodyta nauja Kretingos muziejaus ekspozicija.

Pravėrus ūkvedžio namo duris bus galima apsilankyti trylikoje salių ir susipažinti su Kretingos istorija nuo XVII amžiaus iki XX amžiaus antrosios pusės. Smalsuoliai galės išvysti išskirtinių eksponatų: nuo Kretingoje gamintų tarpukario lūpų dažų, žvakių iki autentiško pirmojo Lietuvos botaniko Jurgio Ambrozijaus Pabrėžos (1771–1849) herbariumo.

Vienoje salių – rekonstruotas buvusios Turgaus (dabar – Rotušės) aikštės grindinio fragmentas, sumažintas aikštės vaizdas su pastatais ir net į turgų atvykusiais žmonėmis.

Restauruotas ūkvedžio namas smalsuoliams bus atviras nuo lapkričio 29-osios./Deniso Nikitenkos (LŽ) nuotrauka

Pomidorai ir lūpų dažai

Naujai ekspozicijai, pavadintai „Kretingos krašto istorija“, muziejnininkai rengėsi ne vienus metus. Teko peržiūrėti daugybę muziejaus fonduose saugomų eksponatų, dokumentų, nuotraukų. Tik šį rudenį baigus rekonstruoti 1868 metais statytą ūkvedžio namą su įspūdingomis sienų ir lubų freskomis atveriamos durys ir lankytajams. Pasak Kretingos muziejaus direktorės Vidos Kanapkienės, žmonės galės aplankyti ekspoziciją jau nuo sekmadienio, lapkričio 29-osios.

„Viena salių skirta Tiškevičių dvaro tarnautojams, dvariškiams. Bus galima susipažinti su čekų kilmės Suchanekų šeima. Jos atstovas Pranciškus dirbo grafo dvare staliumi ir grojo orkestre. O toks Liudvikas Haidukas buvo sodininkas: jo rankomis kurtas ir puoselėtas Žiemos sodas, parkas. Įdomus ir Andrejus Bogdanas, nes jis dvare buvo išveisęs ypatingą sultingų, mėsingų pomidorų veislę. Sėklų, deja, neturime, o selekcijos paslaptis dvariškis nusinešė į kapą“, – pasakojo muziejaus istorikas Julius Kanarskas.

Lankytojai galės apžiūrėti Suchanekų staliaus įrankius, net čekiškų knygų biblioteką, kurią šeima atsivežė į Kretingą. „Ir jų mergaitės lėlė yra išlikusi. Įdomus asmeninio grafo Tiškevičiaus vairuotojo Stepono Gedrimo palikimas: bus galima pamatyti, koku automobiliu buvo vežiojami didikai. Net prezidentas Antanas Smetona yra važiavęs vairuojant Gedrimui. Turime ir plaukų kirpimo mašinėlę, kuria kirptas grafas Kazimieras Tiškevičius. Dar patefoną, pirktą iš danų inžinierių, kurie 1932 metais Kretingoje tiesė geležinkelį“, – pasakojo istorikas.

Viena salė skirta Kretingos fotografams, tad bus galima išvysti dideles senąsias nuotraukas. Ne tik darytas žymių pajūrio fotografų Paulinos Mongirdaitės (ji buvo ir asmeninė Tiškevičių šeimos fotografė), Igno Strotaus, bet ir Alfonso Survilos, Kosto Jagučio, Stasio Vaitkevičiaus bei kitų. Taigi ekspozicijos lankytojai turės galimybę susipažinti su niekur iki šiol nepublikuotais ir neviešintais senosios Kretingos vaizdais nuo XIX amžiaus pabaigos iki Antrojo pasaulinio karo.

Miestui ir valsčiui skirtoje salėje eksponuojamos ir tarpukariu Kretingoje gamintos prekės: žvakės, lūpų dažai, jų pakuotės, arbatžolės. „Taip pat eksponuojami senieji žemėlapiai, tarpukario keramika, rasta archeologinių tyrimų metu, įvairūs kretingiškių buities apyvokos daiktai“, – sakė J. Kanarskas.

Legendinis herbariumas

Viena įdomesnių salių – tai buvusios Turgaus aikštės rekonstrukcija. „Išklotas autentiškų akmenų grindinys, o ant jo pastatyti manekenai: kretingiškiečiai, aprengti XX amžiaus pirmosios pusės drabužiais. Rekonstruotoje Turgaus aikštėje padėjome ir senovines statines, pintines, svarstyklės. Ant sienų – milžiniškos senosios aikštės nuotraukos“, – aiškino istorikas.

Kita salė skirta Kretingos švietimo istorijai – nuo pirmosios mokyklos įkūrimo iki pranciškonų gimnazijos. Čia lankytojai taip pat turės kur akis paganyti: pavyzdžiui, apžiūrėti per šimto metų senumo medinį moksleivio portfelį. „Turime XIX amžiaus pirmosios pusės anuometinės Bernardinų mokyklos pamokų tvarkaraštį ir labai įdomų laišką, kuriame jaunuolis prašosi priimamas studijuoti į Šv. Antano kolegiją, bet tėvas Augustinas jam atrašo, kad „tamsta jau per senas mokslams...“ Ir pasiūlo įstoti į vienuolyną“, – atskleidė kretingiškis.

Daug dėmesio bus skirta ir pirmuoju Lietuvoje botaniku tituluojamam kretingiškiui vienuoliui J. A. Pabrėžai. Jis yra didžiosios dalies augalų lietuviškų pavadinimų tėvas. „Bus galima išvysti autentišką jo rinktą herbariumą – tai tikrai vertingas ir įdomus eksponatas, taip pat ir pirmąjį jo rašytą Lietuvos augalų sąvadą su žolių pavadinimais bei aprašymais“, – pažymėjo J. Kanarskas.

Ūkvedžio name įrengtos ir salės, skirtos Kretingos pokario istorijai, rezistencijai bei disidentams, tremčiai, jose – ir didžiulės nuotraukos iš Sibiro.

IZINIOS.lt